

Trudne pytania

w dialogu polsko-żydowskim

**Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza
Forum Dialogu Między Narodami
American Jewish Committee**

SPIS TREŚCI

Od Redakcji 9

Wstęp *Władysław Bartoszewski* 13

Wprowadzenie *Davis A. Harris* 17

WCZORAJ

Israel Gutman

1. **Skąd się wzięli Żydzi w Polsce?** 23

Joanna Tokarska-Bakir

2. **Skąd się wziął antysemityzm w Polsce?** 27

Jerzy Tomaszewski

3. **Czy w Polsce były pogromy?** 31

Israel Gutman

4. **Ilu Żydów zginęło podczas Holokaustu?** 35

Antony Polonsky

5. **Dlaczego Niemcy prześladowali Żydów?** 39

Israel Gutman

6. **Dlaczego Polacy współpracowali z Niemcami przy prześladowaniach Żydów?** 44

Władysław Bartoszewski

7. **Jak Polacy zachowywali się w okresie Holokaustu?** 48

Władysław Bartoszewski

8. **Jak to możliwe, że Polacy zgodzili się na budowę gett i obozów koncentracyjnych w swoim sąsiedztwie?** 54

Tomasz Szarota

9. **Czy w czasie drugiej wojny światowej Polacy organizowali pogromy antyżydowskie?** 58

Leon Kieres

10. **Co naprawdę wydarzyło się w Jedwabnem?** 62

Maciej Kozłowski

11. **Czy ktokolwiek w Polsce ratował Żydów w czasie Zagłady?** 66

Feliks Tych

12. **Dlaczego Żydzi podczas okupacji nie walczyli z Niemcami?** 75

- Michael Berenbaum*
13. **Czy można było uniknąć Zagłady?** 81
Andrzej Paczkowski
14. **Dlaczego w Polsce po wojnie mordowano Żydów?** 87
Andrzej Paczkowski
15. **Ilu Żydów było funkcjonariuszami Urzędu Bezpieczeństwa w latach 40. i 50. XX wieku?** 91
Dariusz Stola
16. **Dlaczego w 1968 roku wyrzucono Żydów z Polski?** 95

DZIŚ

PAMIĘĆ I WIEDZA O HOLOKAUŚCIE

- Robert Szuchta i Piotr Trojański*
17. **Czego uczy się w polskich szkołach o Holokauście?** 104
Anna Bikont
18. **Co Polacy wiedzą o antyżydowskich ekscesach w czasie wojny?** 110
Aleks Dancyg i Yaron Karol Becker
19. **Czego uczą się izraelscy uczniowie o drugiej wojnie światowej i Holokauście?** 114
Krystyna Oleksy
20. **Czy Polacy odwiedzają miejsca Zagłady i co wtedy czują?** 120
Stefan Wilkanowicz
21. **Co czują Polacy mieszkający w miejscach, gdzie wymordowano setki tysięcy ludzi?** 127
Laurence Weinbaum
22. **Dlaczego Żydzi oskarżają Polaków o udział w Zagładzie?** 130
Władysław Bartoszewski
23. **Czy są w Polsce ludzie, którzy zaprzeczają Zagładzie Żydów?** 136
Elżbieta Isakiewicz
24. **Czy Polakom przeszkadza, że stawia się pomniki upamiętniające Zagładę?** 139

Miriam Akavia

25. Co Żydzi, którzy wyjechali z Polski, myślą o niej? 142

WSPÓŁCZESNA POLSKA A ŻYDZI

Andrzej Folwarczny

26. Jakie są stosunki między Polakami i Żydami z zagranicy? 147

Ireneusz Krzemiński

27. Czy Polacy są antysemitami? 151

Marcin Kornak

28. Dlaczego na murach polskich miast jest tak wiele antysemitycznych napisów i symboli? 157

Zuzanna Radzik

29. Czy polska młodzież walczy z antysemityzmem? 162

David Peleg

30. Jaki jest stosunek Polski i Polaków do Izraela? 165

Maciej Kozłowski

31. Co Izraelczycy myślą o współczesnej Polsce i Polakach? 169

OBECNOŚĆ ŻYDÓW W DZISIEJSZEJ POLSCE

Helena Datner

32. Czy w Polsce żyją jeszcze Żydzi? 174

Konstanty Gebert

33. Czy niebezpiecznie jest być Żydem w Polsce? 179

Stanisław Krajewski

34. Czy Polacy i Żydzi utrzymują kontakty towarzyskie? 184

Stanisław Krajewski

35. Czy Żydzi chcą odzyskać swoje majątki w Polsce? 187

Michał Bilewicz

36. Czy Żydzi są lojalni wobec państw, w których żyją, czy wobec Izraela? 192

Konstanty Gebert

37. Jak Żydzi mogą żyć w kraju, w którym wymordowano ich przodków? 196

WSPÓŁCZESNY IZRAEL

Shlomo Avineri

38. Co leży u podłoża okrutnego konfliktu izraelsko-palestyńskiego? 202

Nili Cohen

39. Czy w Izraelu przestrzega się praw człowieka? 208

Roman Frister

40. Dlaczego Izrael ostrzeliwuje palestyńskie dzielnice ludności cywilnej? 214

Roman Frister

41. Dlaczego Izrael buduje mur? 218

Andrew Baker

42. Jaka jest różnica między krytyką Izraela a antysemityzmem? 222

JUDAIZM I KULTURA ŻYDOWSKA

Steven Bayme

43. Skąd się wywodzi religia żydowska? 227

Michael Schudrich

44. Jaki ma sens obrzezanie, noszenie jarmułki, pejsów? 231

John T. Pawlikowski

45. Dlaczego Żydzi nie uznają Chrystusa za Mesjasza? 234

Naomi Harris Rosenblatt

46. Jaka jest rola kobiet w judaizmie? 238

David M. Gordis

47. Czy Żydzi to tylko wyznanie? 245

JUTRO

Maciej Kozłowski

48. Czy przyjaźń Polski i Izraela jest w naszym wspólnym interesie? 251

Roman Frister

49. Czy Żydzi zaakceptują istnienie państwa palestyńskiego? 254

Leszek Kołakowski

50. Jakie będą stosunki Polaków i Żydów w przyszłości? 257